

Sygn. akt. IV Ka 899/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Grzegorz Szepelak

Sędziowie SSO Dorota Kropiewnicka (spr.)

SSR del. do SO Marek Bielecki

Protokolant Justyna Gdula

przy udziale oskarżyciela publicznego M. P. pełnomocnika Urzędu Skarbowego W.

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r.

sprawy **J. R.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia

z dnia 4 czerwca 2013 r. sygn. akt V K 1915/12

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

II. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

J. R. został oskarżony o to, że:

I. pełniąc funkcję prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. przy ulicy (...) (KRS (...)), nie złożył we właściwym rejestrze sądowym, tj. w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej VI Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego, rocznego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności spółki za 2009 r., w terminie najpóźniej do dnia 15 lipca 2010 r., co stanowiło naruszenie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tj. o czyn z art.79 pkt 4 ustawy o rachunkowości;

II. pełniąc funkcję prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. przy ulicy (...) (KRS (...)), nie złożył we właściwym rejestrze sądowym, tj. w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej VI Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego, rocznego sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności spółki za 2010 r., w terminie najpóźniej do dnia 15 lipca 2011 r., co stanowiło naruszenie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tj. o czyn z art.79 pkt 4 ustawy o rachunkowości;

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2013 r., wydanym w sprawie o sygn. akt V K 1915/12,

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia, V Wydział Karny:

I. na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk w zw. z art. 1 § 2 kk umorzył wobec oskarżonego J. R. postępowanie karne o zarzucone mu czyny z art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości;

II. na podstawie art. 632 pkt 2 kpk kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego zaskarżając wyrok w części dotyczącej oskarżonego J. R. i zarzucając zaskarżonemu rozstrzygnięciu:

1) obrazę przepisów prawa materialnego, która miała wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia, tj. art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, poprzez niesłuszne przyjęcie, że na J. R. ciążył obowiązek składania we właściwym rejestrze sądowym sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki za 2009 r. i 2010 r., w sytuacji gdy sprawozdania finansowe służą dokumentacji zdarzeń gospodarczych, a (...) sp. z o.o. nie prowadziła działalności gospodarczej i nie dokonywała żadnych zdarzeń gospodarczych, a co za tym idzie w ogóle nie powstał obowiązek składania sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki, co powoduje, że J. R. nie zrealizował znamion zarzucanych mu przestępstw;

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, który miał wpływ na jego treść, przejawiający się w niesłusznym uznaniu, że zachowanie J. R. polegające na niezłożeniu we właściwym rejestrze sądowym rocznych sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki za 2009 r. i 2010 r. miało charakter umyślny, w sytuacji gdy nie można przypisać oskarżonemu znamion umyślności;

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, który miał wpływ na jego treść, polegający na niesłusznym uznaniu przez Sąd pierwszej instancji, że J. R. nie złożył wymaganych sprawozdań w terminie, w sytuacji gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że J. R. nie sporządził sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności spółki, a co za tym idzie, błędne jest przypisanie kwalifikacji z art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmiennie co do istoty, poprzez uniewinnienie oskarżonego J. R. od popełnienia zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o właściwie przeprowadzoną ocenę całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, a z poczynionych ustaleń wywiódł logiczne wnioski, tak w zakresie wyczerpania przez J. R. znamion czynów zabronionych przewidzianych w art. 79 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz w zakresie przyjęcia znikomego stopnia społecznej szkodliwości każdego z nich. Argumenty podniesione w apelacji obrońcy miały wyłącznie polemiczny charakter w stosunku do analiz i ocen dokonanych przez Sąd pierwszej instancji -dlatego też brak było podstaw do ich uwzględnienia.

Ustosunkowując się do zasadności poszczególnych zarzutów w pierwszej kolejności wskazać należy, że skarżący połączył zarzut obrazę prawa materialnego z zarzutem błędu w ustaleniach faktycznych. Już w tym miejscu należy wyraźnie podkreślić, że zarzut obrazę prawa materialnego ma rację bytu wyłącznie wtedy, gdy apelujący nie kwestionuje poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych. Tylko bowiem w takim przypadku obraza prawa materialnego ma charakter pierwotny i jako taka może stać się samodzielną podstawą zarzutu apelacyjnego. Tymczasem w analizowanej sprawie skarżący zakwestionował nie tylko przyjętą przez Sąd Rejonowy kwalifikację prawną czynu, ale także ustalenia tegoż Sądu odnośnie postaci zamiaru J. R. oraz ciężących na oskarżonym obowiązków sprawozdawczych. Już chociażby z tej przyczyny sformułowane w apelacji zarzuty ocenić należało jako wewnętrznie sprzeczne. Niemniej jednak Sąd Odwoławczy był władny je rozpoznać, albowiem stylistyka pierwszego zarzutu prowadziła do wniosku, że apelujący pomimo przyjęcia błędnej podstawy odwoławczej kwestionował w istocie

jedno z ustaleń faktycznych, na których opierało się zaskarżone orzeczenie i dopiero konsekwencją wskazanego uchybienia miało być przyjęcie przez Sąd Rejonowy nieprawidłowej kwalifikacji prawnej czynu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Odwoławczy przeanalizował zawarte w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustalenia faktyczne odnośnie charakteru obowiązków sprawozdawczych wymienionych w ustawie o rachunkowości oraz kategorii podmiotów zobligowanych do ich przestrzegania.

Nie sposób zgodzić się z apelującym, że na oskarżonym w ogóle nie ciążył obowiązek składania corocznych sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z prowadzonej działalności, z uwagi na nieprowadzenie przez spółkę (...) działalności gospodarczej, a w konsekwencji niegenerowanie przez ten podmiot zysków i strat. Powyższa konstatacja skarżącego wynikała jak się wydaje, z nieprawidłowego rozumienia istoty obowiązków określonych w art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz zakresu kryminalizacji przepisu art. 79 pkt 4 cyt. ustawy. Przede wszystkim, w ślad za Sądem Rejonowym wskazać należało, że spółka (...), będąc spółką kapitałową z chwilą wpisu w KRS, stała się profesjonalnym uczestnikiem obrotu gospodarczego podlegającym przepisom ustawy o rachunkowości. Wbrew temu co starał się wykazać oskarżony w toku rozprawy przed Sądem pierwszej instancji, z uwagi na regulacje obowiązujące w momencie składania wniosku o rejestrację Spółki (...) w Krajowym Rejestrze

Sądowym, brak nadanego numeru NIP oraz numeru REGON nie wpływał na skuteczność dokonanego wpisu, a co za tym idzie na uzyskanie przez spółkę (...) osobowości prawnej. W konsekwencji, pomimo niepodejmowania przez Spółkę (...) aż do 2013 r. jakiegokolwiek aktywności gospodarczej istniała ona w sferze prawnej, jako samodzielny podmiot gospodarczy, mający zdolność do zaciągania zobowiązań, dokonywania czynności rozporządzających oraz uczestniczenia w profesjonalnym obrocie. Sam fakt, że z powyższych prerogatyw Spółka (...) nie korzystała, nie zwalniał członków zarządu z konieczności wywiązywania się z corocznego obowiązku przedkładania w sądzie rejestrowym wszystkich niezbędnych dokumentów obrazujących jej sytuację majątkową oraz finansową. Wskazany obowiązek został wprost przewidziany w art. 69 ust. 1 ustawy o rachunkowości, a jego naruszenie podlegało penalizacji na gruncie art. 79 pkt 4 cyt. ustawy. Wbrew temu co starał się wykazać obrońca oskarżonego, z przywołanych wyżej przepisów nie wynika, aby dotyczyły one wyłącznie podmiotów, które w sposób czynny uczestniczą w obrocie gospodarczym. Wręcz przeciwnie, sporządzanie sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z działalności spółki kapitałowej zostało przez ustawodawcę świadomie powiązane także z potencjalną możliwością podejmowania przez spółkę aktywności gospodarczej. Należy przypomnieć, iż wskazane sprawozdania podlegają ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców i służą przede wszystkim podmiotom zewnętrznym dla oceny płynności finansowej spółki, mogącej stać się w przyszłości potencjalnym kontrahentem, dłużnikiem bądź wierzycielem. Sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z bieżącej działalności są zatem podstawowym źródłem informacji o aktywności gospodarczej (bądź jej braku) konkretnego podmiotu gospodarczego, dostarczając niezbędnych danych dotyczących zarówno stanu przeszłego, jak i stanu przyszłego przedsiębiorcy i będąc najbardziej syntetycznym źródłem wiedzy o jego aktualnej sytuacji finansowej. Przedmiotowe sprawozdania mają również znaczenie dla przewidywanej zdolności spółki do wypracowania środków pieniężnych, jej przyszłych potrzeb kredytowych, zdolności do terminowego regulowania zobowiązań, dla oceny efektywności wykorzystania zasobów, jak również dla dokonania oceny rentowności konkretnego podmiotu. Informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym oraz sprawozdaniu z bieżącej działalności mają przy tym niebagatelne znaczenie dla przewidywania i identyfikacji ryzyka upadłości danego przedsiębiorcy. W konsekwencji to właśnie na podstawie wskazanych danych dokonywany jest pomiar i ocena wyników działalności spółki przez odbiorców zewnętrznym (banki,

akcjonariuszy oraz innych, chociażby tylko potencjalnych kontrahentów Spółki), dla których informacje zawarte w przedmiotowych sprawozdaniach mają relewantne znaczenie przy określaniu ewentualnej terminowości przepływów pieniężnych, oszacowania wartości pieniężnej zobowiązań finansowych itp. W tym stanie rzeczy wszelkie wywody skarżącego odwołujące się do forsowanej w apelacji koncepcji odniesienia obowiązków przewidzianych w art. 69 ust. 1 cyt. ustawy wyłącznie do czynnych gospodarczo podmiotów, ocenić należało jako całkowicie bezzasadne i nieznajdujące oparcia w obowiązujących przepisach.

Jako równie chybiony Sąd Odwoławczy ocenił zarzut obrońcy oskarżonego, kwestionujący prawidłowość poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych odnośnie niesporządzenia przez oskarżonego sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności spółki. Apelujący przedstawił własną wykładnię użytego w art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości pojęcia „niezłożenia” dokumentów sprawozdawczych, z którą jednak nie sposób się zgodzić. Wbrew argumentom skarżącego obowiązujące przepisy nie różnicują faktu „niezłożenia” od „niesporządzenia” przedmiotowych sprawozdań. Nie sposób znaleźć żadnego logicznego uzasadnienia dla sytuacji, w której ustawodawca decydowałby się penalizować zachowanie polegające na niewywiązaniu się z obowiązku złożenia wymaganych dokumentów w sądzie rejestrowym, zaś ich niesporządzenie, które de facto również pociąga za sobą niezłożenie sprawozdań w KRS - miałyby pozostać prawnie irrelevantne. W konsekwencji ustalenia Sądu Rejonowego zrównujące w skutkach prawnych obydwie pojęcia uznać należało za w pełni prawidłowe.

Analizując ostatni z postawionych przez apelującego zarzutów jedynie na marginesie wypada zauważyć, że skarżący popadł w swoistą sprzeczność z jednej strony utrzymując, że w myśl obowiązujących przepisów J. R. nie miał w ogóle obowiązku sporządzania sprawozdań finansowych oraz sprawozdań dotyczących działalności spółki, a po chwili kwestionując okoliczności składające się na stronę podmiotową przypisanych oskarżonemu czynów. Należy pamiętać, że elementy strony podmiotowej podlegają badaniu dopiero po stwierdzeniu realizacji przez oskarżonego wszystkich znamion przedmiotowych, w tym zwłaszcza kontestowanego przez obrońcę obowiązku sprawozdawczego. Niezależnie od powyższego, również i ten zarzut nie mógł zostać uwzględniony przez Sąd Odwoławczy, a to z uwagi na poczynienie przez Sąd pierwszej instancji trafnych ustaleń w zakresie strony podmiotowej przypisanych oskarżonemu czynów. Sąd Odwoławczy zwraca uwagę, że J. R. pełniąc funkcję prezesa zarządu Spółki (...) miał pełną świadomość, że ciąży na nim szereg obowiązków sprawozdawczych wynikających z przepisów ustawy o rachunkowości.

Powyższy wniosek został wywiedziony z faktu, że oskarżony posiada wyższe wykształcenie ekonomiczne oraz wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu działalności gospodarczej w ramach spółek prawa handlowego, a zatem bez wątpienia dysponował pełną wiedzą odnośnie zakresu i charakteru obowiązków spoczywających na prezesie zarządu spółki kapitałowej. W tym stanie rzeczy twierdzenia skarżącego, jakoby oskarżony nie miał świadomości, że powinien przedkładać w sądzie rejestrowym wymaganą dokumentację oceniać należało wyłącznie w kategoriach przyjętej przez J. R. linii obrony. Niezłożenie wymaganych sprawozdań w ustawowym terminie nie mogło być również tłumaczone wątpliwościami interpretacyjnymi oskarżonego, jakie rzekomo miał powziąć w procesie wykładni art. 69 ustawy o rachunkowości. J. R. nie przedsięwziął żadnych starań, aby uzyskać w Krajowym Rejestrze Sądowym wiążącą odpowiedź na wyrażane przez siebie wątpliwości interpretacyjne, w efekcie czego uznać należało, że podejmując decyzję o zaniechaniu sporządzania wymaganych sprawozdań co najmniej przewidywał możliwość naruszenia art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości oraz godził się na to.

Uznając zatem, że Sąd Rejonowy poczynił trafne ustalenia faktyczne oraz na ich podstawie dokonał prawidłowej subsumcji ustalonych faktów pod normę prawną wskazaną w art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości Sąd Odwoławczy zbadał zaskarżone rozstrzygnięcie także pod kątem spełnienia przesłanek uzasadniających umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk.

Analiza zaskarżonego wyroku prowadziła do przekonania, że Sąd Rejonowy w sposób w pełni prawidłowy ocenił przesłanki wymienione w art. 115 § 2 kk, co spowodowało umorzenie postępowania karnego względem oskarżonego. W ocenie Sądu Odwoławczego była to decyzja trafna i znajdująca oparcie w zgromadzonych dowodach. Pomimo wyczerpania przez oskarżonego wszystkich znamion przedmiotowych oraz podmiotowych występów z art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości, nie sposób przyjąć, aby ich społeczna szkodliwość była wyższa niż znikoma. Za takim wnioskiem przemawiał charakter naruszonych przez oskarżonego obowiązków, sprowadzających się wyłącznie do niesporządzenia sprawozdań za dwa lata obrotowe, brak po stronie J. R. zamiaru pokrzywdzenia innych uczestników obrotu gospodarczego, niewyrządzenie podmiotom zewnętrznym jakiegokolwiek szkody majątkowej, czy też niemajątkowej, kontekst sytuacyjny w jakim doszło do zdarzenia, w szczególności zaś to, że w okresie objętym zarzutem spółka zarządzana przez oskarżonego rzeczywiście nie podejmowała żadnej aktywności gospodarczej, łagodniejsza postać zamiaru oskarżonego, a wreszcie także następcze

zachowanie J. R. polegające na uzupełnieniu w sądzie rejestrowym wszystkich wymaganych przez prawo dokumentów. Każdy ze wskazanych wyżej elementów prowadził Sąd Odwoławczy do przekonania, że w analizowanej sprawie materialna cecha przestępstw z art. 79 pkt 4 ustawy o rachunkowości nie przybrała stopnia wyższego niż znikomy, w związku z czym umorzenie postępowania karnego względem J. R. było w pełni zasadne.

Mając powyższe na względzie Sąd Odwoławczy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelacje obrońcy oskarżonego za oczywiście bezzasadną.

Z uwagi na sytuację majątkową J. R. oskarżony został zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze